

ADRODDIAD I'R COMISIWN ELUSENNAU

AM Y CYFNOD 01.07.2023 I 30.06.2024

ENW'R GYMDEITHAS: CYMDEITHAS EDWARD LLWYD

RHIF COFRESTRU: 1126027

1. ENWAU YMDDIRIEDOLWYR:

1 Goronwy Wynne:	Llywydd
2. Duncan Brown:	Is Lywydd
3. Twm Elias:	Is Lywydd
4. Iona Evans:	Cadeirydd
5. Hywel Madog Jones:	Is Gadeirydd
6. Gareth Jones:	Ysgrifennydd
7. Margaret Roberts/ 8. Amanda Skull :	Trysoryddion
9. Jackie Willmington:	Ysgrifennydd Cofnodion
10. Elizabeth Roberts:	Trefnydd y Gynhadledd
11. Gwyn Roberts:	Golygydd y Cylchlythyr
12. Dafydd Lewis:	Ysgrifennydd Aelodaeth a Golygydd y Naturiaethwr
13. Iwan Roberts:	Trefnydd teithiau'r Gogledd Ddwyrain
14. Eirian Davies:	Trefnydd teithiau'r De a'r Canolbarth
15. John Griffith:	Cyd drefnydd teithiau Gogledd Orllewin a Threfnydd Gwyliau
16. Haf Meredydd:	Aelod o'r Pwyllgor.Gwaith
17. Rhisiart ap Gwilym:	Aelod o'r Pwyllgor.Gwaith
18. Alan Williams:	Aelod o'r Pwyllgor.Gwaith
19. Dominig Kervegant	Aelod o'r Pwyllgor.Gwaith
20. Shelagh Fishlock	Aelod o'r Pwyllgor.Gwaith

2. STRWYTHUR, LLYWODRAETHU A RHEOLIAETH

i) Yr ymddiriedolwyr a sut y byddant yn cael eu penodi.

Mae'r Ymddiriedolwyr i gyd yn aelodau o'r Gymdeithas ac fe'u hetholir yn y Cyfarfod Cyffredinol Blyneddol. Ni chaiff Ymddiriedolwyr eu talu.

Ym mis Hydref bob blwyddyn cynhelir Cyfarfod Blyneddol fel rhan o benwythnos Cynhadledd y Gymdeithas. Mae pob aelod yn derbyn manylion trwy'r post am y penwythnos gyda chyfle i gofrestru. Cynhelir y Cyfarfod Blyneddol ar brynawn Sadwrn y Gynhadledd. Anfonir manylion am y cyfarfod at yr aelodau sydd wedi cofrestru pythefnos ymlaen llaw gan gynnwys yr agenda a chofnodion Cyfarfod y flwyddyn gynt. Rhoddir dogfennau hefyd ar wefan a thudalen Weplyfr y Gymdeithas ac mae ychydig o gopïau caled ar gael yn y Cyfarfod.

Cyn y Cyfarfod Blyneddol mae'r Ysgrifennydd yn cysylltu â'r holl ymddiriedolwyr i ofyn a ydynt yn fodlon cael eu hailethol i'r Pwyllgor Gwaith a dal ati gyda'i swydd lle bo'n berthnasol.

ii) Y Pwyllgor Gwaith (PG)

Mae'r Ymddiriedolwyr yn aelodau o'r Pwyllgor Gwaith (PG) sydd yn rheoli'r Gymdeithas ar ran yr aelodau. Cynhelir pedwar cyfarfod o'r PG bob blwyddyn.

Bydd yr Ysgrifennydd yn anfon cais i'r holl ymddiriedolwyr am eitemau i'w rhoi ar agenda'r cyfarfod yna bydd yr agenda yn cael ei rannu cyn y cyfarfod fel bod pob aelod yn cael cyfle i gyfrannu. Bydd Cadeirydd y Gymdeithas yn llywio'r cyfarfodydd. Mae cofnodion manwl yn cael eu cadw o bob cyfarfod gan yr Ysgrifennydd Cofnodion ac yn cael eu hanfon i'r holl Ymddiriedolwyr. Yn y PG dilynol bydd cyfle i gytuno fod y cofnodion yn rhai cywir ac yna eu cyhoeddi ar wefan y Gymdeithas.

Os bydd y Swyddogion angen barn aelodau'r PG ar fater brys bydd modd cysylltu gyda phob aelod trwy e-bost a hynny fel arfer dan arweiniad yr Ysgrifennydd.

iii) Yr Is-bwyllgor Marchnata (PM)

Mae grŵp o aelodau'r PG yn ffurfio is-bwyllgor dan arweiniad yr Is-gadeirydd sy'n adrodd yn ôl i'r PG. Prif bwrpas y PM yw paratoi presenoldeb y Gymdeithas yn yr Eisteddfod Genedlaethol.

iv) Prosiect Llên Natur

Mae Prosiect Llên Natur yn adnodd pwysig dan adain Y Gymdeithas. Mae ychydig o aelodau'r PG yn rheoli prosiect Llên Natur ac yn adrodd yn ôl i'r PG. Mae'r Prosiect yn codi ymwybyddiaeth o faterion amgylcheddol ymhlith y cyhoedd (yn ogystal ag aelodau'r Gymdeithas) drwy gynnal gwefan a thudalen Weplyfr a chyhoeddi bwletin a ddosbarthir drwy e-bost.

3. AMCANION A GWEITHGAREDDAU'R GYMDEITHAS.

Mae'r Gymdeithas yn croesawu pawb sydd â diddordeb ym myd natur ac yn yr amgylchedd a threftadaeth naturiol Cymru. Ei hamcan yw cynyddu ymwybyddiaeth, dealltwriaeth a gwerthfawrogiad ohonynt. Cymraeg yw iaith y Gymdeithas. Ymdrechir i hybu'r defnydd o Gymraeg yn y meysydd amgylcheddol a rhoddir croeso i aelodau sy'n dysgu Cymraeg.

- Cynhelir teithiau maes, Cynhadledd Flynyddol, stondin a darlith yn yr Eisteddfod Genedlaethol a gwyliau.
- Cyhoeddir dau gylchgrawn, y Cylchlythyr a'r Naturiaethwr.
- Cynhelir dwy wefan, un yn delio â gweithgareddau'r Gymdeithas a'r llall yn trin materion amgylcheddol.
- Ymgymerir â thrawsgrifio a dadansoddir hen ddyddiaduron gyda chynnwys perthnasol i fyd natur a'r amgylchedd.
- Cyhoeddir rhestrau o enwau Cymraeg safonol ar rywogaethau.

4. CYFLAWNIADAU A PHERFFORMIAD

i). **Teithiau Maes** Cynhaliwyd tair taith faes bron bob Sadwrn mewn tri lleoliad yng Nghymru. Cyhoeddir manylion y teithiau, gan gynnwys y man cyfarfod, fesul mis drwy wefan ac ap ffôn symudol y Gymdeithas. Cynhaliwyd ambell daith ychwanegol yng nghanol yr wythnos neu gyda'r nos yn ystod yr haf.

Cafwyd y teithiau eu harwain gan aelodau'r Gymdeithas a hefyd gan staff mudiadau sydd yn ymwneud a byd natur megis y Parciau Cenedlaethol ac Ymddiriedolaeth Natur Gogledd Cymru. Ar ddiwedd y teithiau cafodd luniau o'r teithiau eu rhannu ar dudalen Weplyfr y Gymdeithas a chafwyd ymateb ffafriol i'r lluniau gan sawl aelod.

ii) **Eisteddfod Genedlaethol Llŷn ac Eifionydd** Darparwyd safle ar faes yr Eisteddfod ym mis Awst 2023. Roedd yn gyfle i ddenu aelodau newydd, i ddarparu paned a chroeso i unrhyw un fyddai'n ymweld â'r babell ac yn hyrwyddo'r Gymdeithas i bawb oedd yn ymweld. Dangoswyd poster i baratowyd i gynyddu gwybodaeth am hanes a bywyd gwyllt yr ardal.

Cynhaliwyd cystadleuaeth dan adain yr Eisteddfod am erthygl addas i'r Naturiaethwr. Mae'r Gymdeithas yn cynnig £200 o wobwr ac roedd 4 wedi ymgeisio.

Traddodwyd darlith y Gymdeithas gan Cathryn Charnell White o Brifysgol Aberystwyth a drafododd y tywydd yn Llenyddiaeth Cymru. Daeth cynulleidfa deilwng i gefnogi a derbyniwyd adborth ffafriol.

Cynigiwyd dwy daith maes a oedd ar agor i'r cyhoedd.

iii) **Gwyliau'r Gymdeithas Ebrill 2024** Anfonwyd manylion i holl aelodau'r Gymdeithas am y gwyliau a drefnwyd yng Ngwesty Llwyngwair, Trefdraeth, Sir Benfro. Bu pedwar

aelod ar hugain yn aros yn y gwesty gydag ambell aelod ychwanegol yn ymuno â rhai o'r gweithgareddau. Cafwyd wythnos o deithiau dan ofal arweinwyr lleol gan ddangos hyfrydwch a byd natur yr ardal i'r rhai a gefnogodd y gwyliau. Roedd cyfle i gymdeithasu a mwynhau'r ardal.

Mae'r teithwyr yn talu cost lawn y gwyliau; nid oes cost net i'r Gymdeithas.

iv) Y Gynhadledd Flynyddol Cynhaliwyd Cynhadledd yng ngwesty y Diplomat yn Llanelli ar benwythnos 20 – 22 Hydref 2023. Bu sgwrs am yr Ardd Fotaneg nos Wener, taith gerdded yn ardal Llanelli ddydd Sadwrn, sgwrs nos Sadwrn am hanes y Mynydd Du a thaith fore Sul i weld olion y mwynloddio a sut mae Byd Natur yn hawlio ei le yn ôl erbyn hyn. Bu 23 aelod yn bresennol yn y Cyfarfod Blynnyddol brynhawn Sadwrn 21 Hydref.

v) Pwyllgorau Cynhaliwyd pedwar cyfarfod o'r Pwyllgor Gwaith:-

18 Medi 2023 (yn rhithiol)

16 Tachwedd 2023 (yn rhithiol)

15 Chwefror 2024 (yn rhithiol)

16 Mai 2024 (yn Neuadd Rhydypennau)

Cynhaliwyd pum cyfarfod rhithiol o'r Is-bwyllgor Marchnata dan gadeiryddiaeth Is-gadeirydd y Gymdeithas.

vi) Y Cylchlythyr Cynhyrchwyd dau rifyn o'r Cylchlythyr yn Haf 2023 a Chwefror 2024. Erbyn hyn mae'n llawn hanesion y teithiau a gynhaliwyd yn ystod y chwe mis blaenorol. Mae'n gylchgrawn deniadol a swmpus sydd yn lliwgar iawn ac yn cael ei anfon i bob aelod drwy law'r argraffwyr Gwasg Y Lolfa.

vii) Y Naturiaethwr Cynhyrchwyd dau rifyn o'r cylchgrawn *Y Naturiaethwr* yn ystod y flwyddyn a'u hanfon allan yr un pryd â'r Cylchlythyr. Mae'r *Naturiaethwr* yn llawn erthyglau difyr am bob agwedd o fyd natur gyda chyfle i unrhyw aelod gyfrannu. Yn y tudalennau canol ceir detholiad o eitemau o fwletin Llên Natur "Glas". Mae'r Gymdeithas yn cynnig gwobr am erthygl i'r Naturiaethwr gan ddysgwyr y Gymraeg.

viii) Prosiect Llên Natur .Dosbarthir Bwletin Prosiect Llên Natur "Glas" drwy e-bost i unrhyw un sy'n cofrestru, boed yn aelod o'r Gymdeithas ai peidio. Anelir at gynhyrchu rhifyn bob mis ond collwyd un neu ddau rifyn eleni oherwydd salwch y gwirfoddolwyr allweddol.

Mae miloedd o bobl yn dilyn "Cymuned Llên Natur", grŵp Weplyfr Llên Natur, ac mae'r nifer yn dal i gynyddu. Mae nifer fawr yn cyfrannu lluniau a holi am wybodaeth am bob agwedd o fyd natur a'r amgylchedd.

Cyfrannodd aelodau o dîm rheoli Llên Natur at ddigwyddiadau Bioblitz yn ystod y flwyddyn.

ix) Cyhoeddi Llyfrau Mae gwirfoddolwyr wedi chwarae rhan allweddol wrth baratoi i gyhoeddi cyfrol yn trafod dyddiaduron 1820-1827 Owen Edwards, ffermwr o Benmorfa, yn canolbwyntio ar agweddau perthnasol i fyd natur a'r amgylchedd.

Mae Is-gadeirydd y Gymdeithas wedi rhoi cymorth gyda pharatoi llyfr yn y Gymraeg am Edward Llwyd.

5. CASGLIAD

Mae'r Gymdeithas yn hyrwyddo gweithgareddau yn ymwneud a Byd Natur. Mae ymateb cadarnhaol gan yr aelodau gan fod cefnogaeth deilwng ar bob taith sydd wedi ei threfnu ym mhob rhan o Gymru ac i'r holl weithgareddau eraill a drefnir.

Iona Evans. Cadeirydd.

6. ADOLYGIAD ARIANNOL

Mae'r fantolen yn dangos fod £33.5mil wrth gefn. Er bod £5200 o wahaniaeth rhwng y gwariant a'r incwm, penderfynodd yr Ymddiriedolwyr nad oedd angen gweithredu ar frys ond cytunwyd i fonitro'r sefyllfa ac ystyried codi'r tâl aelodaeth yn y flwyddyn 2026/7.

CYMDEITHAS EDWARD LLWYD - RHIF ELUSEN 1126027
Cyfrif Incwm a Gwariant 01/07/2023 hyd 30/06/2024

INCWM			GWARIANT		
	2023-2024	2022-2023		2023-2024	2022-2023
Tal Aelodaeth	12,034.00	13,183	Argraffu: Cylchgronnau	6,975.00	6,615
Gwerthiannau Llyfrau CELI	82.02	305	Deunydd i werthu Print Arall	268.99	721
			eitemau Cell	407.34	0
Print Arall	573.87	743	Digwyddiadau BioFlits	430.00	250
Dillad	105.00	52	Post/Dosbarthu Llyfrau/Cylchgronnau	1,600.00	2,735
Arall	180.00	52	Eraill	0.00	19
Incwm Cyfarfod Blynnyddol	1,527.29	5,968	Eisteddfod	4,182.10	4,726
			Cyfarfod Blynnyddol	4,016.29	4,944
			Tech Wybodaeth Gwefan	1,086.00	585
Digwyddiadau Ym Genedlaethol	280.00	400	Arall	0.00	46
Llog Banc	797.95	326	Pwyllgor	14.28	0
Rhoddion	73.00	370	Costau Eraill Gwobr Dysgwr	150.00	0
Incwm Arall Trip 2024-Trefdraeth	10,731.00	11,340	Costau Aelodau: Teithio	25.34	280
			Costau Banc	1,082.67	1,060
			Gwariant Arall penmorfa archwilio	170.00	160
			Yswiriant	448.08	431
			2024 - Taith Trefdraeth Trip 2024	10,731.00	11,340
	26,384.13	32,739		31,587.09	33,912
Mewn llaw 01/07/2023			Mewn llaw 30/06/2024		
Cyfrif y Trysorydd	380.38		Cyfrif y Trysorydd	459.62	
Cyfrif Busnes	38,327.13		Cyfrif Busnes	33,044.93	
	38,707.51			33,504.55	
	65,091.64			65,091.64	

Asedau mewn llaw

Llyfrau 450

Yr wyf wedi archwilio cofnodion Incwm a Gwariant Cymdeithas Edward Llwyd am 2023/24 ac maent yn adlewyrchiad cywir o sefyllfa ariannol Y Gymdeithas am y cyfnod hwn

William G Strain Arolygwr

Strain

Margaret Roberts Trysorydd

Margaret Roberts

COMISIWN ELUSENNAU
AR GYFER CYMRU A LLOEGR

Adroddiad yr archwiliwr annibynnol ar y cyfrifon

Adran A

Adroddiad yr Archwiliwr Annibynnol

Adroddiad i
ymddiriedolwyr/aelodau

CYMDEITHAS EDWARD LLWYD

Ar y cyfrifon am y
flwyddyn yn diwedd

30 MEHEFIN 2024

Rhif yr Elusen
(os oes)

1126027

I'w gweld ar dudalennau

0

Adroddaf i'r ymddiriedolwyr ar fy archwiliad o gyfrifon yr elusen uchod ("yr Ymddiriedolaeth") am y flwyddyn yn diwedd 30/06/2024

Cyfrifoldebau a'r sail
adrodd

Fel yr ymddiriedolwyr elusen, rydych yn gyfrifol am baratoir cyfrifon yn unol â gofynion Deddf Elusennau 2011 ("y Ddeddf").

Adroddaf mewn perthynas â'm harchwiliad o gyfrifon yr Ymddiriedolaeth a gwblhawyd o dan adran 145 o Ddeddf 2011 ac wrth ymgymryd â'm harchwiliad, dilynais y Cyfarwyddiadau cymwys a roddwyd gan y Comisiwn Elusennau o dan adran 145(5)(b) o'r Ddeddf.

Datganiad yr archwiliwr
annibynnol

~~[Rodd i'w gweld mewn gwrthod yr elusen yn fwy na £250,000 ac rwy'n gymwysedig i gynnal yr archwiliad trwy fod yn aelod cymwysedig o [rhwybwr enw corff rhestredig cymwys]]. Dilêwch [ ] os nad yw'n gymwys.~~

Rwyf wedi cwblhau fy archwiliad. Cadarnhaf nad yw unrhyw faterion perthnasol wedi dod i'm sylw mewn perthynas â'r archwiliad (~~heblaw'r hyn a ddatgelir isod~~ *) sy'n rhoi achos i mi gredu, mewn unrhyw agwedd perthnasol:

- ~~ni ohafeodd eofnodion cyfrifyddu eu eadw yn unol ag adran 130 o'r Ddeddf Elusennau; neu~~
- ~~nid yw'r cyfrifon yn cyfateb â'r eofnodion cyfrifyddu; neu~~
- ~~nid yw'r cyfrifon yn cydymffurfio â'r gofynion cymwys yn ymwneud â ffurf a chynnwys cyfrifon a amlinellir yn Rheoliadau Elusennau (Cyfrifon ac Adroddiadau) 2008 heblaw unrhyw ofyniad bod y cyfrifon yn rhoi darlun 'gwir a thog' nad yw'n fater i'w ystyried fel rhan o archwiliad annibynnol.~~

Nid oes unrhyw bryderon gennyf ac nid wyf wedi dod ar draws unrhyw faterion eraill mewn perthynas â'r archwiliad y dylid dwyn sylw atynt yn yr adroddiad hwn er mwyn sicrhau dealltwriaeth briodol o'r cyfrifon.

*Dilêwch y geiriau mewn cromfachau os nad ydynt yn gymwys.

Llofnodwyd:

William G Strain

Dyddiad:

3 Hydref 2024

Enw:

WILLIAM G STRAIN

Cymhwyster
(cymwysterau) neu gorff
proffesiynol perthnasol
(os oes):

--

Cyfeiriad:

Aberafon
Abersoch
Gwynedd

Adran B

Datgeliad

Cwblhewch dim ond os oes angen i'r archwiliwr dynnu sylw at faterion o bryder (gweler CC32, Archwiliad annibynnol o gyfrifon elusennau: cyfarwyddiadau a chanllawiau i archwilyr).

Rhowch fanylion
yma am unrhyw
eitemau yr
hoffai'r
archwiliwr eu
datgelu

--

